

Załącznik
do Uchwały Nr XV/98/11
Rady Gminy Dąbrowa
z dnia 29 grudnia 2011 r.

AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA dla Gminy Dąbrowa

Kierownik Projektu:
mgr inż. Ksenia Czachor

Konsultant Wiodący:
mgr inż. Krzysztof Okrasiński

Opole, styczeń 2010 r.

Inteligentne rozwiązania aby chronić środowisko

Spis treści

Rozdział I. WSTĘP	3
I.1. Przedmiot i cel opracowania.....	3
I.2. Zakres i metodyka wykonania opracowania.....	3
Rozdział II. CHARAKTERYSTYKA GMINY DĄBROWA	4
Rozdział III. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA.....	8
III.1. Wody powierzchniowe i podziemne	8
III.2. Gospodarka odpadami	8
III.3. Powietrze atmosferyczne	8
III.4. Klimat akustyczny.....	10
III.5. Promieniowanie elektromagnetyczne.....	10
III.6. Ochrona przyrody	10
III.7. Poważne awarie, bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne oraz klęski żywiołowe	13
Rozdział IV. CELE, PRIORYTETY I ZADANIA OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE DĄBROWA	14
IV.1. Ochrona gleb i powierzchni ziemi.....	14
IV.2. Gospodarka wodno-ściekowa	14
IV.3. Gospodarka odpadami	16
IV.4. Ochrona powietrza atmosferycznego	16
IV.5. Ochrona przed hałasem	17
IV.6. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	18
IV.7. Ochrona przyrody	18
IV.8. Ochrona przed skutkami poważnych awarii oraz bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne	19
IV.9. Edukacja ekologiczna.....	20
Rozdział V. PROGRAM WYKONAWCZY	22
V.1. Instytucje odpowiedzialne	22
V.2. Narzędzia realizacji programu	22
V.3. Źródła finansowania	25
V.4. Harmonogram rzeczowo-finansowy wdrażania programu	31
V.5. Monitoring i ocena realizacji programu	40

Rozdział I. WSTĘP

I.1. Przedmiot i cel opracowania

Przedmiotem opracowania jest aktualizacja programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla gminy Dąbrowa.

Niniejszy program został sporządzony jako realizacja obowiązków gminy wynikających z zapisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn.zm.) oraz ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251, z późn.zm.), dotyczących sporządzania gminnych programów ochrony środowiska oraz gminnych planów gospodarki odpadami. Dokumenty te służą realizacji polityki ekologicznej państwa na szczeblu lokalnym. Przyjęte w programie priorytety oraz zadania gminy Dąbrowa służyć będą realizacji obowiązujących wymogów ustawowych w dziedzinie ochrony środowiska, zasad wynikających z programów rządowych, zasad zrównoważonego rozwoju Polski oraz innych dokumentów strategicznych w gminie. Efektem realizacji programu będzie poprawa stanu środowiska oraz wdrożenie efektywnego zarządzania środowiskiem w gminie.

I.2. Zakres i metodyka wykonania opracowania

Zakres opracowania spełnia wymagania określone w przepisach ustawy Prawo ochrony środowiska. Program obejmuje działania gminy na najbliższe lata 2008 - 2011 oraz obejmujące w perspektywie kolejne cztery lata, tj. 2012 – 2015. Treść programu jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawa, programami rządowymi z zakresu ochrony środowiska oraz odpowiednimi dokumentami programowymi rangi regionalnej i lokalnej. Aktualizacja programu zawiera ogólną charakterystykę gminy oraz charakterystykę i ocenę aktualnego stanu środowiska, sporządzoną na podstawie inwentaryzacji i analizy zagadnień związanych z ochroną środowiska w gminie Dąbrowa. Analizę przeprowadzono w oparciu o:

- informacje uzyskane bezpośrednio z gminy,
- studium zebranych materiałów wejściowych,
- dostępne wyniki monitoringu środowiska,

Opracowanie określa cele, priorytety i zadania ochrony środowiska w zakresie: ochrony gleb i powierzchni ziemi, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powietrza atmosferycznego, ochrony przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody, ochrony przed skutkami poważnych awarii oraz edukacji ekologicznej. Założone cele podzielono na cele krótkoterminowe, do realizacji w latach 2008 – 2011 oraz średnioterminowe, do realizacji w perspektywie do roku 2015.

Podstawą formułowania celów i priorytetów były wyniki przeprowadzonej analizy stanu środowiska oraz identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska. Przy formułowaniu priorytetów i celów ekologicznych kierowano się wytycznymi zawartymi w obowiązujących przepisach prawa polskiego, obowiązujących dokumentów rządowych oraz innych dokumentów strategicznych. Opracowanie zawiera program wykonawczy, tj. określa: instytucje odpowiedzialne za realizację programu, narzędzia realizacji programu, źródła jego finansowania, harmonogram rzeczowo-finansowy wdrażania programu oraz procedury kontroli realizacji programu.

Rozdział II. CHARAKTERYSTYKA GMINY DĄBROWA

Ogólna charakterystyka. Położenie administracyjne Gminy

Gmina Dąbrowa położona jest w centralnej części województwa opolskiego i powiatu opolskiego. W skład gminy wchodzi 15 sołectw: Chróścina, Ciepiewice, Dąbrowa + Sokolniki, Karczów, Lipowa, Mechnice, Narok, Nowa Jamka, Niewodniki, Prądy, Siedliska, Skarbiszów, Sławice, Wrzoski, Żelazna. Gmina graniczy od północy z gminami Dobrzeń Wielki i Popielów, od wschodu z gminą Opole, od południa z gminami Tułowice i Komprachcice, od zachodu z gminami Lewin Brzeski i Niemodlin. Miejscowość Dąbrowa oddalona jest od granicy aglomeracji miasta Opola o 10 km. Powierzchnia Gminy Dąbrowa wynosi 131 km², co stanowi 1,39% obszaru województwa opolskiego.

Rzeźba terenu, krajobraz

Gmina Dąbrowa leży w obrębie dwóch jednostek morfologicznych: wysoczyzny (Równina Niemodlińska) i doliny (Pradolina Wrocławska). Powierzchnia terenu opada z SW na N NE, w kierunku doliny rzeki Odry, gdzie wysokość n.p.m. wynosi 142,00-148,00 m n.p.m. Rzędne wysokościowe w obrębie wysoczyzny wynoszą od 160,00 m n.p.m. (Dąbrowa) do 177,00 m n.p.m. - w rejonie wsi Prądy. Równina Niemodlińska na terenie Gminy jest płaskodenna, znaczna jej część - podmokła i zabagniona. Elementem urozmaicającym są niewielkie wzniesienie, oraz krawędzie teras nadzalewowych. Największe urzeźbienie terenu widoczne jest w miejscowościach: Dąbrowa, Chróścina i Skarbiszów.

Budowa geologiczna

Głębokie podłoże geologiczne buduje krystalinik bloku przedsudeckiego, zbudowany ze skał metamorficznych (krystalicznych) proterozoiku, które występują poniżej 600 m. Wyżej występują skały permu wykształcone jako piaskowce arkozowe, zlepieńce i piaskowce szarogłazowe, zalegające od 535 – 600 m. Serię skał osadowych reprezentuje trias, podzielony na trzy piętra: dolny, środkowy i górny. Miąższość skał triasu na terenie gminy Dąbrowa wynosi 365 m; zalega on od poziomu 170 – 535 m.

Trzeciorząd występuje na terenie całej Gminy pod osadami czwartorzędu, niekiedy odsłania się na powierzchni terenu. Na terenie Gminy reprezentowany jest przez serię osadów ilastych z cienkimi warstwami piasków drobnodziarnistych, o miąższości kilka do 40 m. Czwartorzęd - przykrywa prawie cały teren Gminy Dąbrowa. Miąższość tych utworów jest bardzo zmienna - od ponad 50 m w dolinach kopalnych rzecznych, do kilku metrów w obrębie obszarów wychodni trzeciorzędu.

Poza dolinami współczesnymi i kopalnymi, cała Równina Opolska, w tym obszar Dąbrowy, zbudowany jest z osadów zlodowacenia środkowopolskiego, na który składają się utwory moreny dennej złożonej z glin zwałowych, cienkiej pokrywy zaglinionych piaszczysto - żwirowych moren ablacyjnych, oraz utwory wodnolodowcowe, powstałe w fazie cofania się lodowca i stadiału Warty.

Na terenie gminy Dąbrowa udokumentowano 3 złoża:

- czwartorzędowych piasków (terasa wysokiego zasypania) – złożo „Sławice”
- trzeciorzędowych ilów (miocen) – złożo „Komprachcice” (jedyne eksploatowane) i złożo „Dąbrowa Niemodlińska”.

Budowa hydrogeologiczna

Głównym źródłem wody podziemnej na terenie Gminy Dąbrowa są utwory czwartorzędowe. Podrzędne znaczenie mają wody piętra trzeciorzędowego. Poziomy wodonośne kredy i triasu - nie zostały tutaj ujęte.

Poziom wodonośny czwartorzędowy związany jest z utworami piaszczystymi i żwirowymi, pochodzenia rzeczno, wodnolodowcowego i lodowcowego. Miąższość osadów czwartorzędu jest tutaj bardzo zmienna (od kilku do kilkudziesięciu metrów). Zwierciadło wody najczęściej ma charakter swobodny i stabilizuje się na głębokości ok. 2,0 m p.p.t. Spływ wód czwartorzędowych następuje głównie w kierunku dolin Prószkowskiego Potoku i Odry. Czwartorzędowy poziom wodonośny jest zasobny jedynie w obrębie struktur kopalnych rzeki Odry (dolina kopalna Prądy - Przylesie z rynnami Naroku i Poręby). Usytuowanych jest tam 10 z 15 ujęć wód podziemnych istniejących na terenie Gminy Dąbrowa. Wydajność pojedynczych studni wynosi od 20 do 100 m³/h, a miąższość czwartorzędu od 30 do 50m. Poziom wodonośny współczesnej doliny Odry ma znaczenie lokalne, podobnie jak warstwy wodonośne poza dolinami. Woda z poziomów wodonośnych czwartorzędu zawiera zawyżone ilości związków żelaza i manganu.

Użytkowym poziomem wodonośnym na terenie Gminy Dąbrowa są również utwory trzeciorzędowe. Warstwy wodonośne zalegają wśród kompleksów ilastych. Występują w formie nieciągłych płatów, które są połączone z poziomami wodonośnymi czwartorzędu. Miąższość warstw piaszczystych jak również ich litologia są zmienne - najczęściej wodonosiec zbudowany jest z piasków drobnoziarnistych, ilastych i pylastych z wkładkami iłów. Słabe wykształcenie litologiczne powoduje niewielką wydajność, niskie współczynniki filtracji, oraz małą przewodność hydrauliczną.

Poziom wodonośny cenomanu (kreda/) występuje we wschodniej części Gminy Dąbrowa na głębokości od 150 do 180 m. Stanowi źródło wody dla miasta Opola. Poziom wodonośny wapienia muszlowego (trias), zalega na głębokości od 300–380 m. Może on stanowić perspektywiczne źródło wody dla potrzeb Gminy Dąbrowa.

Zgodnie z mapą wyznaczającą Główne Zbiorniki Wód Podziemnych, Gmina Dąbrowa leży w obrębie GZWP 335 Krapkowice-Strzelce Opolskie, szczelinowo - porowego, stanowiącego obszar wysokiej ochrony (OWO). Zbiornik ten występuje tutaj na głębokości 300 - 380 m.

Dolina kopalna Prądy-Przylesie jest takim zbiornikiem na obszarze gmin: Prószków oraz Komprachcice; jest to GZWP 337 - Dolina Kopalna Lasy Niemodlińskie. Poziom wodonośny cenomanu stanowi GZWP 336 - Niecka Opolska, w części najbardziej zasobnej miasta Opola. Zbiornik ten zaznacza się w obrębie wschodniej części Gminy Dąbrowa.

Na terenie Gminy Dąbrowa nie występują obszary najwyższej ochrony wód podziemnych z wyjątkiem niewielkiego obszaru na wschodzie, stanowiącego fragment Obszaru Najwyższej Ochrony wód podziemnych kredy - Niecka Opolska. Należy jednak chronić dolinę kopalną Odry z rynnami erozyjnymi (Narok, Poręba), których struktura wodonośna stanowi główne źródło wody dla zaopatrzenia ludności (ujęcia wody: Dąbrowa, Poręby, Chróścina, Narok i Prądy). Warstwy wodonośne występujące w ww. dolinie kopalnej i rynnach są słabo izolowane od powierzchni terenu.

Sieć hydrograficzna

Na terenie gminy Dąbrowa brak jest jezior i większych zbiorników wodnych, a niewielkie naturalne i sztuczne zbiorniki znajdują się na terenie wsi Żelazna (starorzecza Odry), Sławice, Mechnice i Dąbrowa (wzrostki poeksploatacyjne), Karczów, Prądy i Ciepiewice (stawy hodowlane), Narok (ul. Odrzańska), Niewodniki (ul. Odrzańska).

Istniejąca sieć rzeczna jest stosunkowo bogata. Teren gminy położony jest w dorzeczu Odry oraz Nysy Kłodzkiej (południowo-zachodnia część obszaru gminy). Jego podstawowymi ciekami wodnymi jest rzeka Odra, a także Potok Prószkowski, Bródek (Chróścińska Struga) i Dożyna (Krzywula) oraz Ryjec (z gm. Komprachcice do Odry w Żelaznej) stanowiące lewobrzeżne, bezpośrednie dopływy Odry.

Przez południowo-zachodnią część gminy, należącą do zlewni Nysy Kłodzkiej, przypływają jej prawobrzeżne (bezpośrednie) dopływy - Potok Borkowicki, który swój początek bierze na gruntach wsi Skarbiszów (Ciepiewice) w rejonie przysiółka Zorgi oraz Potok Wytoka, którego źródło ma początek w lasach wsi Prądy i Siedliska.

Rzeka Odra jest największym ciekim wodnym terenu i ma zasadniczy wpływ na kształtowanie się stosunków wodnych terenu gminy. Na znacznym odcinku stanowi ona północną granicę gminy Dąbrowa. Potok Prószkowski, stanowiący bezpośredni dopływ rzeki Odry, wpływa na teren gminy Dąbrowa z gminy Prószków.

Spółeczność lokalna

Według danych Urzędu Stanu Cywilnego Gminy Dąbrowa, na dzień 31.12.2008r. Gminę Dąbrowa zamieszkiwało 9 382 osób (w 2007 r.: 9 432, w 2006 r.: 9 369). Brak jest informacji na temat prognozowanych zmian w liczbie ludności (prognozy GUS odnoszą się do powiatów i województw).

Charakterystyka pozarolniczego sektora gospodarczego

Pomimo, że gmina Dąbrowa jest samorządową jednostką wiejską, funkcje produkcyjne zyskują tutaj z roku na rok na znaczeniu i stopniowo się rozwijają.

Na terenie Gminy Dąbrowa zarejestrowanych jest ok. 750-800 podmiotów gospodarczych (według Banku Danych Regionalnych GUS: 765 podmiotów gospodarki narodowej w 2008 r.). Głównie są to małe zakłady przemysłowe i usługowe (mechanika pojazdowa, blacharstwo, elektromechanika, usługi ślusarskie, stolarskie, fryzjerskie, murarskie), sklepy, sprzedaż samochodów, rolnictwo, roboty drogowe.

Rolnictwo

Sektor rolniczy jest wiodącą gałęzią gminnej gospodarki. Przeważają małe gospodarstwa rolne, zajmujące się głównie uprawą ziemi oraz hodowlą. Gmina Dąbrowa charakteryzuje się przeciętnymi warunkami do produkcji rolniczej. Uwarunkowania glebowe decydują, że głównym kierunkiem w produkcji rolniczej jest uprawa roślinna dostosowana do potrzeb produkcji zwierzęcej, na potrzeby ludności i przemysłu przetwórczego oraz hodowli zwierząt.

Transport i komunikacja

Drogowa sieć komunikacyjno – transportowa

Gmina Dąbrowa posiada korzystne położenie komunikacyjne pod względem połączeń lokalnych, regionalnych i międzynarodowych ze względu na niewielką odległość od miasta Opola i dogodne połączenia drogowe, również z pobliskimi gminami. Wymienić tu należy przede wszystkim:

- autostradę A4 relacji Wrocław – Katowice z węzłem w Prądach,
- droga krajowa nr 46 Kłodzko – Nysa – Opole – Lubliniec – Częstochowa – Szczekociny;
- droga krajowa nr 94 Chojnów – Legnica – Wrocław – Opole – Bytom – Kraków.
- drogi wojewódzkie: Nr 435 relacji Opole – Prądy – droga krajowa Nr 46, Nr 459 relacji Opole – Skorogoszcz, Nr 464 relacji Narok – rzeka Odra – Chróścice, Nr 465 relacji Żelazna – rzeka Odra – Dobrzeń Mały.

Transport kolejowy

Przez teren gminy Dąbrowa przebiega jedna linia kolejowa. To linia relacji Katowice - Wrocław. Jest to dwutorowa, zelektryfikowana linia kolejowa o międzynarodowym znaczeniu.

Gospodarka wodno – ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie mieszkańców i podmiotów gospodarczych oraz jednostek użyteczności publicznej w wodę realizowane jest poprzez sieć wodociągową. Część wytwarzanych ścieków jest odprowadzana poprzez sieć kanalizacyjną.

Według danych GUS, na terenie Gminy Dąbrowa (według stanu na 31.12.2008 r.) istnieje 86,5 km czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej (2 318 połączeń do budynków) oraz 57,4 km czynnej sieci kanalizacyjnej (1 580 połączeń do budynków). Przekłada się to na informację o tym, że z wodociągów korzysta 96,2 % ludności (9 242 osób), a z kanalizacji – 55,4 % (5 325 osób). Średnie roczne zużycie wody na 1 mieszkańca wynosi 23,6 m³.

Ścieki ujęte w system kanalizacyjny kierowane są do oczyszczalni ścieków w Opolu, pozostałe ścieki trafiają do środowiska za pomocą indywidualnych rozwiązań (zbiorniki bezodpływowe, oczyszczalnie przydomowe). Na terenie Dąbrowy istnieje również niewielka oczyszczalnia ścieków (osiedle Narok) o średniej przepustowości 5 m³/dobę.

Zaopatrzenie w gaz i energię elektryczną

Gmina Dąbrowa nie jest zgazyfikowana; przez jej teren przebiega gazociąg wysokoprężny gazu ziemnego relacji: Zdieszowice – Wrocław.

Przez teren gminy przebiega gęsta sieć napowietrznych linii energetycznych wysokich napięć (400kV, 220kV, 110kV) wychodzących ze stacji systemowej 400/110kV elektrowni Opole a także ze stacji rozdzielczej 220/110kV Groszowice.

Rozdział III. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA

III.1. Wody powierzchniowe i podziemne

Na terenie Gminy Dąbrowa zlokalizowany jest punkt pomiarowy w Niewodnikach, w którym systematycznie badana jest jakość Prószkowskiego Potoku w ramach monitoringu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Opolu. Według raportu WIOŚ o stanie środowiska w 2008 r., potok ten charakteryzuje się umiarkowanym stanem/potencjałem ekologicznym i dobrym stanem chemicznym, jednak jego stan ogólny został oceniony jako zły. Pod względem oceny przydatności wód potoku dla bytowania ryb, wody Prószkowskiego Potoku zostały w 2008 r. sklasyfikowane jako „wody nieprzydatne” ze względu na ponadnormatywne zanieczyszczenie azotynami, fosforem ogólnym i zawiesiną ogólną.

Ponadto, na terenie Gminy w 2006 i 2007 r. prowadzone były badania wód podziemnych w miejscowości Wrzoski. Wyniki tej klasyfikacja przedstawia poniższa tabela.

Nazwa punktu	Stratygrafia	Klasa jakości		Wskaźniki odpowiadające klasom jakości		Wskaźniki nie spełniające norm pitnych
		2006	2007	IV klasa	V klasa	
Wrzoski 1	czwartorzęd	IV	IV	ogólny węgiel organiczny	żelazo	mangan, żelazo
Wrzoski 1	czwartorzęd		IV		żelazo	mangan, żelazo
Wrzoski 2	perm	IV	V		wapń, potas, siarczany, azotyny	magnez, mangan, siarczany, azot ogólny
Wrzoski 2	perm		IV		wapń, potas, siarczany,	magnez, mangan, siarczany
Wrzoski 3	trias	III	V	żelazo	fluorki	fluorki, żelazo
Wrzoski 3	trias		V	żelazo	fluorki	fluorki, żelazo
Wrzoski 4	kreda	V	IV	fluorki		fluorki, żelazo
Wrzoski 4	kreda		V	żelazo	fluorki	fluorki, żelazo

III.2. Gospodarka odpadami

Szczegółową analizę stanu gospodarki odpadami w gminie Dąbrowa przedstawiono w równoległe opracowywanej integralnej części niniejszego opracowania - „Aktualizacji planu gospodarki odpadami dla gminy Dąbrowa”.

III.3. Powietrze atmosferyczne

Jakość powietrza atmosferycznego na terenie gminy Dąbrowa kształtowana jest przez emisję pyłów i gazów, których źródłem są:

- procesy energetyczne i przemysłowe,
- emisja niska,
- komunikacja samochodowa,
- emisja niezorganizowana.

Dla celów oceny jakości powietrza w Gminie Dąbrowa założono, że stopień zanieczyszczenia powietrza kształtuje się na poziomie odniesionym do powiatu opolskiego.

Według wyników rocznej oceny jakości powietrza za 2008 rok, powiat opolski został zaliczony do klasy C (najgorszej) ze względu na ponadnormatywne przekroczenia stężeń zapylenia powietrza pyłem ultradrobny (PM10) oraz benzo(a)pirenem. Oznacza to, że konieczne jest podejmowanie zintensyfikowanych działań na rzecz poprawy stanu jakości powietrza.

Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego

Procesy energetyczne i przemysłowe

Głównymi zanieczyszczeniami z procesów energetycznych i procesów przemysłowych na terenie gminy Dąbrowa są zanieczyszczenia pyłowe i gazowe ze spalania paliw, pyły mechaniczne, związki organiczne z procesów obróbki metali, procesów spawalniczych, pochodzące ze stosowania farb i lakierów itp. Źródła te są niewielkie i żadne z nich nie jest istotnym, kluczowym emitorem kształtującym jakość powietrza atmosferycznego.

Emisja niska

Źródła tzw. „emisji niskiej” stanowią w gminie indywidualne domowe systemy grzewcze oraz niewielkie kotłownie pracujące na potrzeby zakładów produkcyjnych i budynków użyteczności publicznej, opalanych paliwami stałymi (koks, węgiel kamienny). Charakterystyczną cechą indywidualnych palenisk węglowych jest ich niska sprawność oraz niepełny proces spalania powodujący nadmierną emisję zanieczyszczeń. Ponadto niewielka wysokość emitorów powoduje koncentrację zanieczyszczeń w bezpośrednim otoczeniu miejsc przebywania ludzi.

Niemniej należy zaznaczyć, że przeważająca większość budynków użyteczności publicznej oraz duża część zakładów produkcyjnych i budynków mieszkalnych podłączonych jest do sieci ciepłej lub gazowej).

Zanieczyszczenia z komunikacji samochodowej

Trasy komunikacyjne stanowią liniowe źródła emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Zanieczyszczenia powietrza tworzą produkty spalania benzyn, olejów napędowych oraz w znacznie mniejszym stopniu gazu LPG. Do zanieczyszczeń atmosfery pochodzących z komunikacji samochodowej zalicza się również pyły powstające podczas zużywania się nawierzchni jezdni oraz podzespołów pojazdów (opony, klocki hamulcowe) – mają one jednak marginalny udział w ogólnym bilansie zanieczyszczeń powietrza pochodzących z transportu samochodowego. Wpływ na wielkość emisji z transportu powierzchniowego mają stan jezdni, konstrukcja i stan techniczny pojazdów, rodzaj spalanego paliwa, płynność ruchu. Toksycznymi produktami spalania paliw są: tlenek węgla, tlenki azotu, dwutlenek siarki, pył PM10 (zawierający sadzę oraz śladowe ilości związków ołowiu) oraz lotne związki organiczne (głównie węglowodory alifatyczne).

Emisja niezorganizowana

Źródłami emisji niezorganizowanej na terenie gminy Dąbrowa są m.in. procesy wypalania traw, ściernisk oraz nieużytków.

III.4. Klimat akustyczny

Na klimat akustyczny gminy Dąbrowa decydujący wpływ ma hałas pochodzący z transportu powierzchniowego oraz obiektów przemysłowych, z czego decydujący wpływ ma emisja hałasu z transportu samochodowego. Przez teren gminy przebiegają najbardziej uczęszczane szlaki komunikacyjne. Poziom hałasu komunikacyjnego wiąże się z kilkoma czynnikami, wśród których najważniejsze to stan i sposób eksploatacji pojazdów oraz nawierzchni jezdni. Stan techniczny dróg, który w pojedynczych miejscach nie jest doskonały, powoduje dodatkowe wstrząsy oraz zmniejsza płynność poruszających się pojazdów, co pośrednio wpływa na klimat akustyczny gminy.

Źródła hałasu występującego w środowisku podzielić można na dwie podstawowe kategorie: hałas komunikacyjny oraz hałas przemysłowy. Źródłem hałasu komunikacyjnego są drogowe i kolejowe korytarze transportowe. Z kolei do źródeł hałasu przemysłowego można zaliczyć wiele drobnych źródeł, których oddziaływanie jest odczuwalne jedynie w postaci skumulowanej (same w sobie źródła nie stanowią uciążliwości, ale sytuacja ta może wyglądać inaczej w sytuacji pokrywania się oddziaływań od kilku indywidualnych źródeł).

Pełna ocena stopnia zagrożenia środowiska hałasem nie jest możliwa ze względu na brak prowadzonego monitoringu hałasu komunikacyjnego na terenie gminy.

III.5. Promieniowanie elektromagnetyczne

Źródłami promieniowania elektromagnetycznego (PEM) na terenie gminy Dąbrowa są przebiegające przez teren gminy linie przesyłowe wysokich i najwyższych napięć. Źródłem promieniowania elektromagnetycznego są również anteny nadawczo-odbiorcze telefonii komórkowej oraz anteny nadawcze sygnału radiowego.

III.6. Ochrona przyrody

Szata roślinna

Obszar gminy Dąbrowa w związku z dość znacznym zróżnicowaniem siedlisk, obfituje w chronione i rzadkie gatunki roślin. Bogactwo roślinności jest odzwierciedleniem dużej ilości siedlisk, jakie wykształciły się tu w wyniku zróżnicowanej rzeźby terenu, różnego typu gleb, warunków klimatycznych i wilgotnościowych. Zróżnicowanie ww. warunków umożliwiło rozwój wielu zbiorowiskom roślinnym, takim jak: zbiorowiska wodne i szuwarowe, łąki, zbiorowiska leśne, zbiorowiska polne, zbiorowiska antropogeniczne związane z terenami zabudowanymi, okrajkami, zrębami leśnymi, miejscami wydeptywanymi.

Zbiorowiska leśne obszaru gminy Dąbrowa są zagrożone głównie przez zmianę warunków hydrologicznych siedlisk. Wszelkie zmiany w warunkach wodnych mogą powodować nieodwracalne zmiany w składzie gatunkowym zbiorowisk roślinnych. Dla zbiorowisk roślin wodnych i szuwarowych duże znaczenie mają zmiany chemizmu wód.

Świat zwierząt

Gmina Dąbrowa leży w obrębie obszaru w znacznym stopniu przekształconym przez człowieka; skład fauny jest uboższy niż w gminach sąsiednich (Niemodlin, Tułowice), ale występuje tu kilka gatunków bardzo cennych jak m.in.: 2 rewiry orła bielika, jeden bociana czarnego, muchołówka białoszyja, muchołówka mała, dzięcioł średni, Nad Odrą występuje kilka gatunków charakterystycznych dla dolin rzecznych, np. świerszczak, strumieniówka, zimorodek, kokoszka wodna i błotniak stawowy.

Najbardziej wartościowy pod względem faunistycznym obszar Gminy to kompleks leśny między m. Golczowice-Narok–Borkowice, stanowiący część korytarza ekologicznego dla fauny przemieszczającej się między Lasami Stobrawsko - Turawskimi a Borami Niemodlińskimi.

Do największych zagrożeń dla fauny występującej na terenie należą:

- regulacja lub zwiększenie zanieczyszczenia rzek i potoków,
- likwidacja starych, dziuplastych i martwych drzew w lasach,
- zmiany stosunków wodnych prowadzące do osuszania terenów podmokłych,
- zalesianie oraz samorzutne zarastanie przez drzewa śródleśnych łąk i bagien,
- usuwanie pojedynczych i rosnących w grupach starych drzew na terenach otwartych,
- likwidacja zbiorników wodnych,
- likwidacja śródpolnych alei.

Jako najbardziej zagrożone gatunki z uwagi na zanikanie odpowiednich siedlisk (przesuszanie terenów, melioracje, usuwanie śródpolnych zadrzewień i krzewów) należy uznać gatunki związane z terenami wodno-błotnymi i krajobrazem rolniczym - ptaki i płazy.

Istniejące i proponowane formy ochrony przyrody

W granicach gminy Dąbrowa występują następujące formy ochrony przyrody:

- 1) rezerwat przyrody „Prądy”
- 2) projektowany rezerwat przyrody „Szakłak”
- 3) projektowany rezerwat przyrody „Odra”
- 4) Stobrawski Park Krajobrazowy
- 5) Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Bory Niemodlińskie”
- 6) obszar chronionego krajobrazu „Bory Niemodlińskie”
- 7) korytarze ekologiczne istotne dla właściwego stanu ochrony ww. obszarów ochrony przyrody (w tym: obszary sieci ECONET-PL)
- 8) 2 pomniki przyrody (drzewa).

3 931,3 ha powierzchni gminy podlega ochronie jako obszar chronionego krajobrazu, 124,8 ha – jako park krajobrazowy, 36,8 ha – jako rezerwat przyrody.

Ponadto, według obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, objęcia prawną ochroną wymagają jeszcze następujące obszary:

- wyrobiska koło Sławic (w formie użytku ekologicznego),
- starorzecza nad Odrą (w formie użytku ekologicznego),
- starorzecza koło Ostrowa Narockiego (w formie użytku ekologicznego),
- oraz kilka drzew (w formie pomnika przyrody).

Obszar NATURA 2000

Na terenie gminy znajduje się obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) Natura 2000 „**Grądy Odrzańskie**” (PLB020002). Obszar ten obejmuje 70-cio kilometrowy odcinek doliny Odry między Narokiem a Wrocławiem. Dolina pokryta jest lasami, łąkami, pastwiskami i polami uprawnymi. Lasy składają się przede wszystkim z drzewostanów dębowo-grabowych, jednakże zachowały się małe płyty zadrzewień olszowo – wiązowych i wierzbowo - topolowych. Znajdują się tu liczne ciek wodne, stare koryta rzeczne, pozostałości rozlewisk i stawów. Teren jest silnie zmeliorowany.

Wartość przyrodnicza i znaczenie OSO „Grądy Odrzańskie”

Ostoja ptasia o randze europejskiej E 57. Występują co najmniej 22 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 5 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: dzięcioł zielonosiwy, kania czarna (PCK), muchołówka białoszyja, czapla siwa; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występują: bocian biały, bocian czarny, kania ruda (PCK), trzmielojad, bielik (PCK), sieweczka rzeczna, srokosz i dzięcioł średni (C7). Do podstawowych zagrożeń ptaków należy zaliczyć: zanieczyszczenia wód i osuszanie terenu. Zagrożenia mogłyby wystąpić w wypadku odstąpienia od obowiązujących zasad gospodarki leśnej.

Na terenie OSO „Grądy Odrzańskie” występują następujące formy ochrony: Grodzisko Ryczyńskie (1,8 ha), Kanigóra (5,1 ha), Łacha Jelcz (6,9 ha), Zwierzyniec (9,0 ha) Stobrawski Park Krajobrazowy (52637,0 ha)

Gatunki ptaków, których dotyczy Artykuł 4 Dyrektywy Rady 79/409/EWG i gatunki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG: *Ixobrychus minutus* (bączek), *Ciconia nigra* (bocian czarny), *Ciconia ciconia* (bocian biały), *Pernis apivorus* (trzmielojad), *Milvus migrans* (kania czarna), *Milvus milvus* (kania ruda), *Haliaeetus albicilla* (bielik), *Circus aeruginosus* (błotniak stawowy), *Porzana parva* (zielonka), *Crex crex* (derkacz), *Grus grus* (żuraw), *Caprimulgus europaeus* (lelek), *Alcedo atthis* (zimirodek), *Picus canus* (dzięcioł zielonosiwy), *Dryocopus martius* (dzięcioł czarny), *Dendrocopos medius* (dzięcioł średni), *Lullula arborea* (lerka), *Sylvia nisoria* (jarzębatka), *Ficedula parva* (muchołówka mała), *Ficedula albicollis* (muchołówka białoszyja), *Lanius collurio* (gąsiorek), *Emberiza hortulana* (ortolan).

Regularnie występujące ptaki migrujące nie wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG *Podiceps grisegena* (perkoz rdzawoszyi), *Podiceps nigricollis* (zausznik), *Ardea cinerea* (czapla siwa), *Anas crecca* (cyraneczka), *Bucephala clangula* (gągoł), *Mergus merganser* (nurogeś), *Falco subbuteo* (kobuz), *Coturnix coturnix* (przepiórka), *Charadrius dubius* (sieweczka rzeczna), *Gallinago gallinago* (kszyk).

Zieleń urządzona

Zieleń urządzona, w tym parki, zieleńce oraz zieleń towarzysząca zabudowie mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej, stanowi ważny składnik ekologicznego systemu obszarów chronionych gminy. Szczególnej uwagi wymagają zespoły zamkowo-parkowe w Dąbrowie, Karczowie, Naroku, Niewodnikach i Chróście oraz zespół dworsko - parkowy w Ciepeliowicach, Skarbiszowie i Sławicach.

Lasy

Lesistość Gminy, według GUS, wynosi 22,4 % jej powierzchni (3 010,5 ha gruntów leśnych, z czego lasy stanowią 2 962,2 ha). Zalesione są głównie tereny położone w obrębie południowo-zachodniej części Gminy Dąbrowa - grunty wsi Prądy, Siedliska, Nowa Jamka i Lipowa, oraz od strony zachodniej - grunty wsi Narok i Skarbiszów. Niewielkie leśne kompleksy występują w obrębie gruntów sołectwa Karczów - w obrębie centralnej części Gminy. Znaczna część kompleksów leśnych podlega ochronie, jako lasy wodochronne - prawnie chronione. Znajdują się one na gruntach wsi: Prądy i Nowa Jamka, Narok i Skarbiszów.

III.7. Poważne awarie, bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne oraz klęski żywiołowe

W gminie Dąbrowa, rozpatrując potencjalne zagrożenia dla środowiska należy wziąć pod uwagę zagrożenia pożarowe, zagrożenia związane ze skutkami innych klęsk żywiołowych takich jak powódź, huragany, śnieżyce itp. oraz zagrożenia związane z magazynowaniem i transportem niebezpiecznych środków chemicznych i toksycznych środków przemysłowych.

Ze względu na przebieg przez teren gminy ważnych arterii komunikacyjnych drogowych i kolejowych, trasami tymi prowadzony jest również transport toksycznych środków przemysłowych, niebezpiecznych substancji chemicznych oraz materiałów szczególnie niebezpiecznych. Zagrożenie stanowi także tzw. „transport dziki”, czyli prowadzony nieprzystosowanymi środkami transportu, bez odpowiednich zabezpieczeń, w ilościach ponad normatywnych, przez kierowców nie posiadających stosownych uprawnień.

Rozdział IV. CELE, PRIORYTETY I ZADANIA OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE DĄBROWA

IV.1. Ochrona gleb i powierzchni ziemi

Gleby w gminie Dąbrowa charakteryzują się dużym udziałem frakcji piasku, co powoduje iż są one wrażliwe na wpływ czynników zewnętrznych (np. woda, wiatr, zanieczyszczenia), które mogą wywierać negatywny wpływ na stan tych gleb. Poprawę jakości gleby w warunkach produkcji rolniczej można uzyskać poprzez zwiększenie ilości masy organicznej lub ekstensywne użytkowanie. Negatywny wpływ czynników erozyjnych można ograniczyć przez zwiększenie ilości zadrzewień śródpolnych oraz przez przekształcenie gruntów ornyczych w trwałe użytki zielone. Koniecznością jest również przeprowadzenie waloryzacji rolniczej w celu wyeliminowania zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem produktów rolniczych z przeznaczeniem na cele spożywcze. Tereny, które nie mogą stanowić bazy do produkcji rolniczej na cele konsumpcyjne, można przeznaczyć pod uprawę roślin energetycznych, które będą źródłem biomasy na cele opałowe.

Zagrożeniem dla gleb w Gminie Dąbrowa może być nadmierne stosowanie gnojowicy i niekontrolowane zrzuty ścieków bytowych do środowiska, a także wzrost chemizacji rolnictwa i intensyfikacji upraw.

Cele krótkookresowe do 2011 roku

Cele krótkoterminowe w zakresie ochrony ziemi i gleb obejmują następujące działania:

- identyfikacja gruntów zanieczyszczonych w celu podjęcia działań w celu doprowadzenia ich do stanu właściwego,
- zapobieganie degradacji i erozji gleb poprzez racjonalną gospodarkę zasobami naturalnymi.

Cele średniookresowe do 2015 roku

Cele średniookresowe w zakresie ochrony ziemi i gleb obejmują następujące działania:

- okresowa kontrola zawartości metali ciężkich, składników nawozowych oraz odczynu pH w glebach użytkowanych rolniczo,
- ochrona i wykorzystanie zespołów przyrodniczo-krajobrazowych w celach turystycznych,
- promocja rolnictwa ekologicznego,
- organizacja cyklu szkoleń dla rolników obejmujących zasady kodeksu dobrych praktyk rolniczych,
- wykorzystanie nieużytków na uprawy energetyczne,
- rekultywacja terenów zdegradowanych przez przemysł wydobywczy.

IV.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Z analizy aktualnego stanu gospodarki wodno-ściekowej w gminie Dąbrowa wynika, że potencjalne źródło zagrożenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych stanowią przede wszystkim:

- ścieki bytowo-gospodarcze z zabudowy mieszkaniowej na obszarach nieskanalizowanych,

- ścieki deszczowe spływające z dróg, placów i stacji paliw, brak urządzeń podczyszczających,
- zanieczyszczenia spływające z pól, szczególnie w okresach po nawożeniu gruntów rolnych.

W związku z powyższym należy podjąć w gminie działania mające na celu wyeliminowanie tych zagrożeń. Priorytetowym zadaniem w zakresie gospodarki ściekowej jest skanalizowanie gminy oraz skierowanie ujętych ścieków do oczyszczalni w Opolu.

W rejonach, gdzie budowa kanalizacji sanitarnej jest nieuzasadniona ze względów technicznych, bądź ekonomicznych należy przewidzieć budowę lokalnych lub przydomowych oczyszczalni ścieków.

Z analizy stanu istniejącego w zakresie zaopatrzenia w wodę wynika, że niemal cały teren gminy zamieszkały obecnie przez ludzi jest zwodociągowany.

Planowane na najbliższe lata inwestycje obejmują działania modernizacyjne i usprawniające istniejący system zaopatrzenia w wodę, tj.: wymianę awaryjnych odcinków sieci oraz uzbrojenie w sieć wodociągową i kanalizacyjną terenów pod budownictwo mieszkaniowe.

Produkcję rolną należy prowadzić w sposób ograniczający i zapobiegający zanieczyszczeniu wód związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych. Należy upowszechniać dobre praktyki rolnicze, w szczególności na drodze organizowania szkoleń dla rolników.

Na terenie gminy brak jest kompleksowo rozpoznanego i sprecyzowanego zakresu niezbędnych przedsięwzięć dotyczących ochrony przed powodzią i suszą.

Cele krótkookresowe do 2011 roku

Realizacji przyjętych priorytetów ekologicznych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej służyć będą następujące cele krótkookresowe:

- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- kontrola istniejących zabezpieczeń wodnych i rozpoznanie potrzeb w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego,
- współpraca przy opracowaniu programu ochrony przed powodzią w zlewni rzeki Odry,
- magazynowanie obornika i zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach rolnych w sposób zapewniający wymogi ochrony środowiska,
- promocja rolnictwa ekologicznego oraz Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych.

Cele średniookresowe do 2015 roku

Do wytypowanych celów średniookresowych w perspektywie do 2016 r. w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej należą:

- modernizacja istniejącej oraz budowa nowej (na terenach przeznaczonych pod budownictwo) sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody,
- propagowanie budowy lokalnych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nie przewidzianych do skanalizowania,
- budowa kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi,
- prowadzenie akcji informacyjnej i propagowanie wśród rolników tzw. Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej,
- utrzymanie przeciwpowodziowej funkcji terenów zalewowych.

IV.3. Gospodarka odpadami

Zagadnienia dotyczące celów, priorytetów i zadań ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami omówiono szczegółowo w równoległe opracowywanej integralnej części niniejszego opracowania: „Aktualizacji planu gospodarki odpadami gminy Dąbrowa”.

IV.4. Ochrona powietrza atmosferycznego

Z analizy aktualnego stanu w zakresie ochrony powietrza na terenie gminy Dąbrowa wynika, iż poprawy stanu powietrza należy wiązać przede wszystkim z działaniami w zakresie ograniczania:

- emisji niskiej,
- emisji pochodzącej z procesów energetycznych i przemysłowych,
- emisji pochodzącej z transportu powierzchniowego,
- emisji niezorganizowanej.

Należy podjąć akcje zachęcające do wykonywania termomodernizacji budynków i instalacji ciepłowniczych (docieplenia budynków, wymiana okien, wymiana kotłowni węglowych na „ekologiczne” olejowe lub gazowe). Konieczne będzie również przeprowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych w zakresie: korzyści płynących ze stosowania paliw ekologicznych, poszanowania energii cieplnej i elektrycznej, szkodliwości spalania odpadów komunalnych w paleniskach domowych.

Zgodnie ze „Strategią rozwoju energetyki odnawialnej” przyjmującej jako cel strategiczny zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo-energetycznym do 7,5% w 2010 r. należy wykonać analizę możliwości wykorzystania biomasy (głównie drewna i słomy) jako źródła energii odnawialnej w zakładach produkcyjnych, gospodarstwach rolnych, szklarniach, fermach znajdujących się na terenie gminy Dąbrowa. W przypadku pozytywnych wyników analizy należy rozpocząć akcje promującą wykorzystanie biopaliw jako źródła zastępczego dla tradycyjnych kotłowni węglowych.

W ramach działań ograniczających emisję zanieczyszczeń z transportu drogowego należy przeprowadzić remonty dróg gminnych, wprowadzać do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pasów zieleni pomiędzy drogami, a zabudową mieszkaniową. Na ograniczenie emisji z transportu samochodowego wpłynie usprawnienie systemu komunikacji samochodowej oraz promocja komunikacji zbiorowej. Do ograniczenia emisji zanieczyszczeń z transportu samochodowego przyczyni się również opracowanie koncepcji budowy ścieżek rowerowych i promocja komunikacji rowerowej.

Cele krótkoterminowe do 2011 roku

Cele krótkoterminowe w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego stanowią:

- systemowe działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji,
- opracowanie koncepcji budowy ścieżek rowerowych, tak by kontynuowane były działania mające na celu ukształtowanie układu tras rowerowych o funkcjach komunikacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych,
- identyfikacja lokalnych uciążliwych źródeł zanieczyszczenia powietrza oraz podejmowanie działań na rzecz ograniczenia tych uciążliwości.

Cele średniookresowe do 2015 roku

Jako cele do realizacji do 2015 roku w zakresie ochrony powietrza przyjęto następujące zadania:

- termomodernizacja budynków (docieplanie, wymiana okien, modernizacja instalacji ciepłych),
- dofinansowanie działań modernizacyjnych indywidualnych systemów grzewczych,
- edukacja ekologiczna w zakresie poszanowania energii cieplnej i elektrycznej, korzyści z termomodernizacji, zachęcania do stosowania paliw alternatywnych dla węgla (proekologicznych), szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych,
- prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych,
- promowanie publicznych środków transportu,
- tworzenie ścieżek rowerowych,
- egzekwowanie zakazu wypalania traw i ściernisk.

IV.5.Ochrona przed hałasem

W zakresie hałasu pochodzącego z transportu samochodowego, poprawy stanu akustycznego należy spodziewać się w wyniku modernizacji i przebudowy tras komunikacyjnych, właściwej dbałości o stan nawierzchni dróg oraz budowy obwodnic. Redukcję uciążliwości hałasu komunikacyjnego można uzyskać również poprzez zastosowanie ekranów akustycznych oraz wymianę okien na dźwiękoizolacyjne. Ograniczenie ponadnormatywnego oddziaływania hałasu kolejowego można osiągnąć poprzez wymianę taboru kolejowego, właściwe utrzymanie torowiska oraz ograniczenie dopuszczalnej prędkości na wytypowanych obszarach. W planach zagospodarowania przewidzieć należy wydzielenie terenów zieleni izolacyjnej w obrębie terenów zabudowy mieszkaniowej od strony ciągów komunikacyjnych.

W zakresie ograniczenia hałasu ze źródeł przemysłowych pochodzących od każdego pojedynczego zakładu przemysłowego, warsztatu czy placówki handlowo-usługowej, należy identyfikować uciążliwe obiekty oraz podejmować działania administracyjne w celu ograniczenia uciążliwości hałasowych.

Cele krótkoterminowe do 2011 roku

Cele krótkoterminowe w zakresie ochrony przed hałasem obejmują stworzenie i aktualizację bazy danych o źródłach uciążliwości akustycznej dla środowiska.

Cele średniookresowe do 2015 roku

Cele średniookresowe obejmują następujące działania:

- prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych,
- identyfikacja źródeł uciążliwości akustycznych oraz podejmowanie działań administracyjnych w celu ograniczenia uciążliwości,
- ograniczenie uciążliwości akustycznej dróg i tras kolejowych do poziomu wymaganego przepisami, stosowanie od strony drogi i torów kolejowych okien o zwiększonej izolacyjności akustycznej, lokalizacja ochronnych pasów zieleni,
- uwzględnianie w ewentualnych zmianach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku w środowisku dla poszczególnych jednostek strukturalnych.

IV.6.Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

W celu zapewnienia ochrony środowiska przed skutkami elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego należy prowadzić działania zapobiegawcze polegające na:

- przestrzeganiu przepisów dotyczących dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego, szczególnie na obszarach zabudowań mieszkalnych oraz na terenach dostępnych dla ludności,
- systematycznej kontroli poziomu promieniowania szczególnie na obszarach zabudowy mieszkalnej i w miejscach dostępnych dla ludności.

Cele krótkoterminowe do 2011 roku

Jako cel krótkoterminowy z zakresu ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym wyznaczono nadzór planistyczny nad nowo powstającymi źródłami emisji.

Cele średniokresowe do 2015 roku

Główny cel średnioterminowy, jaki przyjęto dla gminy Dąbrowa, jest kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska poprzez:

- uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego aspektów związanych z promieniowaniem niejonizującym, preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego,
- wyeliminowanie emisji promieniowania niejonizującego ze źródeł będących zagrożeniem dla ludzi i środowiska.

IV.7.Ochrona przyrody

Podstawowymi działaniami w kierunku ochrony wartości środowiska przyrodniczego i poprawy stanu aktualnego w tym zakresie na terenie gminy są:

- ochrona istniejących oraz powoływanie nowych obszarów i obiektów chronionych na mocy przepisów o ochronie przyrody,
- zachowanie ciągłości „węzłów”, „korytarzy” i „łączników” ekologicznych, zwłaszcza w obrębie systemu dolin cieków wodnych i kompleksów leśnych w celu ochrony zagrożonych siedlisk oraz gatunków roślin i zwierząt.

Na terenie Gminy Dąbrowa ochrona przyrody realizowana będzie przez ustanawianie i obejmowanie ochroną prawną nowych obszarów cennych przyrodniczo jak również poprzez pielęgnację i konserwację istniejących form ochrony przyrody oraz obszarów kwalifikujących się do tej ochrony. W celu zachowania unikatowych naturalnych obszarów proponowane jest utworzenie nowych obszarów ochrony przyrody. Proponuje się również tworzenie ścieżek przyrodniczo – dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i krajobrazowo atrakcyjnych. Bardzo istotnym jest popularyzowanie wiedzy o walorach przyrodniczych gminy wśród jej mieszkańców oraz na zewnątrz.

Cele krótkookresowe do 2011 roku

Do celów krótkookresowych w dziedzinie ochrony przyrody należą:

- objęcie ochroną prawną obiektów kwalifikujących się do tej ochrony,
- utrzymanie wysokiego standardu ochrony obszarów o wysokich walorach przyrodniczych,
- popularyzacja wiedzy o walorach przyrodniczych gminy.

Cele średniookresowe do 2015 roku

Do celów średniookresowych w zakresie ochrony przyrody należą:

- pielęgnacja i konserwacja istniejących na terenie gminy obiektów i form ochrony przyrody, w tym zabytkowych założeń zieleni,
- ochrona siedlisk łągowych,
- wdrażanie zieleni urządzonej w obiektach rekreacyjno – wypoczynkowych (istniejących i projektowanych) oraz zieleni izolacyjno- osłonowej wzdłuż ciągów komunikacyjnych.
- tworzenie ścieżek przyrodniczo- dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i krajobrazowo atrakcyjnych.

IV.8.Ochrona przed skutkami poważnych awarii oraz bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne

Przez teren gminy przebiegają ważne arterie komunikacyjne, którymi prowadzony jest transport toksycznych środków przemysłowych, niebezpiecznych substancji chemicznych oraz materiałów szczególnie niebezpiecznych. W związku z powyższym najważniejszym zadaniem i potrzebą w przedmiotowym zakresie jest zapewnienie bezpieczeństwa przewozu, przechowywania i wykorzystania substancji niebezpiecznych, w sposób zapewniający bezpieczeństwo ludzi i środowiska. Nowo opracowywane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego powinny uwzględniać potencjalne strefy zagrożenia związane z ryzykiem wystąpienia poważnych awarii wokół obiektów i tras komunikacyjnych.

Działania w zakresie ochrony przed skutkami wystąpienia poważnych awarii powinny być podporządkowane następującym priorytetom:

- zapobieganie ryzyku wystąpienia awarii przemysłowych,
- ograniczanie zagrożeń związanych z transportem materiałów niebezpiecznych,
- zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego społeczeństwa i środowiska,
- edukacja i informowanie społeczeństwa w zakresie potencjalnych zagrożeń.

Cele krótkoterminowe do 2011 roku

W celu realizacji zamierzonych priorytetów w zakresie ochrony przed skutkami poważnych awarii, do realizacji wybrano cel, jakim jest poinformowanie wybranych grup mieszkańców o ryzyku związanym z ewentualnym wystąpieniem poważnej awarii oraz o sposobach ograniczenia niebezpieczeństwa w przypadku wystąpienia poważnej awarii.

Cele średniookresowe do 2015 roku

W dalszej perspektywie realizacji przyjętych priorytetów służyć będą następujące zadania:

- działania dostosowawcze w zakładach przemysłowych ograniczające ryzyko wystąpienia awarii,
- działania dostosowawcze w zakładach przemysłowych mające na celu ograniczenie potencjalnych skutków wystąpienia awarii,
- egzekwowanie wymogów dotyczących transportu substancji i odpadów niebezpiecznych,
- instruowanie społeczeństwa o zasadach postępowania w wypadku wystąpienia awarii przemysłowych i transportowych,
- informowanie społeczeństwa o występujących zagrożeniach, podjętych środkach zapobiegawczych i o działaniach, które będą podjęte w przypadku wystąpienia awarii przemysłowej,
- uwzględnianie w przyszłych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (zmianach planów) potencjalnych stref zagrożenia związanych z ryzykiem wystąpienia poważnych awarii wokół obiektów i tras komunikacyjnych.

IV.9. Edukacja ekologiczna

Jednym z podstawowych warunków wprowadzania w życie zasad zrównoważonego rozwoju i wdrażania w gminie zadań ujętych w programie ochrony środowiska jest aktywny udział świadomego i dobrze wyedukowanego społeczeństwa. Poza edukacją ekologiczną mieszkańców dotyczącą ochrony środowiska w ich życiu codziennym istotna jest również edukacja wśród właścicieli małych i średnich przedsiębiorstw.

Organizacja edukacji ekologicznej powinna obejmować edukację ekologiczną w formalnym systemie kształcenia oraz pozaszkolny system edukacji:

Rola organów samorządowych w tym zakresie obejmuje:

- współdziałanie przy opracowywaniu i realizacji lokalnych programów edukacji ekologicznej z organizacjami, instytucjami, Kościołami i Związkami Wyznaniowymi, zakładami pracy, przedstawicielami społeczności lokalnych,
- utrzymywanie ścisłej współpracy ze szkołami, zapewniając im warunki do prowadzenia edukacji ekologicznej,
- zapewnienie społeczeństwu dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie,
- upowszechnianie wiedzy o środowisku oraz jego zanieczyszczeniu.

Działania zmierzające do realizacji tego celu mają charakter działań ciągłych, długookresowych i trudno jest tu wyznaczyć cele do osiągnięcia na najbliższe lata. W tym okresie należy zainicjować działania organizacyjne, zmierzające do stworzenia sprawnego systemu edukacji ekologicznej, którego zadaniem jest stały wzrost świadomości mieszkańców.

Cele krótkookresowe do 2011 roku

Edukacja ekologiczna społeczeństwa jest procesem ciągłym, w którym efekty działań obserwuje się często po długim czasie. Celem krótkoterminowym jest więc upowszechnienie wiedzy o walorach przyrodniczych gminy oraz o zachowaniach proekologicznych.

Cele średniookresowe do 2015 roku

W perspektywie działania związane z edukacją ekologiczną będą realizowane poprzez:

- wytyczanie i promocję ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w rejonach przyrodniczo cennych,
- promocja działań proekologicznych z przeznaczeniem dla dorosłej części społeczności lokalnej,
- promocja agroturystyki i rolnictwa ekologicznego,
- opracowanie, wdrożenie i bieżąca realizacja wieloletnich, intensywnych szkoleń dla rolników, w szczególności promujących dobre praktyki rolnicze,
- edukacja ekologiczna nauczycieli,
- organizacja konkursów ekologicznych, akcji sprzątania, akcji edukacyjnych, festynów ekologicznych i innych spotkań integrujących mieszkańców,
- wspieranie edukacji dzieci i młodzieży szkolnej i przedszkolnej – wycieczki, warsztaty,
- organizowanie cyklicznych programów, wystaw, imprez, publikacji w prasie itp.,
- doposażenie bibliotek w najnowsze pozycje w zakresie ochrony środowiska,
- prowadzenie działalności informacyjnej w Urzędzie Gminy,
- rozwój systemu udostępniania informacji o środowisku.

Rozdział V. PROGRAM WYKONAWCZY

V.1. Instytucje odpowiedzialne

Głównym realizatorem Programu Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami dla Gminy Dąbrowa jest Wójt Gminy.

Proponuje się wyznaczenie przez Wójta osoby odpowiedzialnej za wdrażanie Programu (Kierownika Programu). Osoba ta pełniłaby rolę koordynatora pomiędzy samorządem lokalnym, przedsiębiorstwami, instytucjami monitorującymi stan środowiska oraz mogącymi powstać w przyszłości w gminie organizacjami pozarządowymi. Kierownik programu byłby także odpowiedzialny za monitorowanie efektów realizacji programu, sprawozdawczość z realizacji Programu oraz uruchamianie procedur korygujących.

Uczestników realizacji programu można podzielić na grupy:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem (samorząd),
- podmioty realizujące poszczególne zadania (samorząd, podmioty gospodarcze, stowarzyszenia, organy i instytucje wyższego szczebla),
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu (Wójt Gminy),
- społeczność gminy – odbiorcy programu.

V.2. Narzędzia realizacji programu

Wśród instrumentów realizacji zadań programu i zarządzania ochroną środowiska wyróżnić można instrumenty prawne, ekonomiczno-finansowe, edukacyjno-informacyjne oraz organizacyjno-planistyczne.

Instrumenty prawne

Instrumenty prawne służące realizacji programu wynikają z zadań i kompetencji gminy w zakresie ochrony środowiska, do których należą m.in.:

- eliminowanie lub ograniczanie określonych zagrożeń powodowanych funkcjonowaniem społeczności lokalnych, tj. zanieczyszczenia wód, powstawania odpadów komunalnych, niszczenia gleby, powierzchni ziemi i terenów zielonych,
- podejmowanie działań związanych z gospodarowaniem przestrzenią, tak aby w ich trakcie realizowane były cele ochrony środowiska (zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń, przywracanie środowiska do właściwego stanu, zachowanie walorów krajobrazowych),
- ustala, w drodze uchwały, szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy,
- zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków,
- prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych (w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania) i lokalnych oczyszczalni ścieków (w celu kontroli częstotliwości pozbywania się osadów ściekowych),
- wydawanie pozwoleń na świadczenie określonych usług komunalnych,
- wydawanie decyzji nakazującej posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nie przeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, wskazując sposób wykonania tej decyzji,
- przyjmowanie wyników pomiarów wielkości emisji z instalacji,
- wydawanie decyzji zobowiązującej do prowadzenia dodatkowych (poza określonymi ustawą) pomiarów wielkości emisji z instalacji oraz przyjmowanie wyników tych pomiarów,

- przyjmowanie zgłoszenia instalacji nie wymagającej pozwolenia emisyjnego,
- wydawanie decyzji ustalającej wymagania dotyczące ochrony środowiska dla instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia,
- przyjmowanie od wskazanych podmiotów i przekazywanie wojewodzie informacji o wykorzystanych substancjach stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska,
- nakładanie w drodze decyzji obowiązku wykonania przez osobę fizyczną czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania instalacji lub urządzenia na środowisko wraz ze wstrzymywaniem eksploatacji instalacji,
- możliwość ustanawiania ograniczenia, co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko,
- wprowadzanie określonych form ochrony przyrody (obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne),
- wydawanie zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów z terenu nieruchomości,
- kontrola przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym kompetencjami gminy,
- występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska,
- występowanie do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli stwierdzono naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić,
- przyjęcie gminnego programu ochrony środowiska (wraz z planem gospodarki odpadami), sporządzanie co 2 lata raportów z jego realizacji.

Instrumenty ekonomiczno-finansowe

Do instrumentów finansowych należą przede wszystkim: opłaty za korzystanie ze środowiska, administracyjne kary pieniężne, kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych funduszy ekologicznych i unijnych, pomoc publiczna na ochronę środowiska w postaci preferencyjnych pożyczek i kredytów, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu i jednostek samorządu terytorialnego, zwolnień i ulg podatkowych.

Opłaty pobierane są za:

- wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza ,
- pobór wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- składowanie odpadów,
- wyłączenie gruntów rolnych i leśnych z produkcji,
- usuwanie drzew i krzewów.

System opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska skłania przedsiębiorstwa do minimalizowania negatywnego oddziaływania na środowisko m.in. poprzez lokalizację produkcji, dobór technologii, oszczędniejsze korzystanie z zasobów naturalnych czy instalowanie urządzeń ochronnych. Gromadzone środki finansowe przekazywane są następnie do Funduszy Ochrony Środowiska różnych szczebli oraz funduszu ochrony gruntów rolnych.

Osoby fizyczne, nie będące przedsiębiorcami ponoszą opłaty za korzystanie ze środowiska w zakresie, w jakim to korzystanie wymaga pozwolenia na wprowadzanie

substancji lub energii do środowiska oraz pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód w rozumieniu przepisów ustawy Prawo wodne.

Podobne opłaty pobiera się na podstawie przepisów prawa górniczego i geologicznego za działalność koncesjonowaną.

Administracyjne kary pieniężne pobiera się w tych samych sytuacjach, co opłaty, lecz za działania niezgodne z prawem. W odniesieniu do wód, powietrza, odpadów i hałasu karę wymierza wojewódzki inspektor ochrony środowiska, a w odniesieniu do drzew i krzewów - organ gminy. Stawki kar zwykle są kilkakrotnie wyższe niż opłaty i trafiają do funduszy celowych. Ustawa Prawo ochrony środowiska przewiduje możliwość odraczania, zmniejszania lub umarzania administracyjnych kar pieniężnych.

Instrumenty edukacyjno-informacyjne

Instrumenty te stanowią: edukacja ekologiczna dzieci, młodzieży i dorosłych, dostęp do informacji o środowisku oraz włączenie obywateli i organizacji pozarządowych w procedury decyzyjne, szeroko pojęta współpraca pomiędzy samorządem różnych szczebli, między społeczeństwem i władzami, jak i władzami a podmiotami gospodarczymi. Współpraca ta jest konieczna przy opracowywaniu i wdrażaniu programu ochrony środowiska.

Działania edukacyjne realizowane są w różnych formach i na różnych poziomach, począwszy od szkół wszystkich stopni a skończywszy na tematycznych szkoleniach adresowanych do poszczególnych grup zawodowych i organizacji.

Obowiązkiem samorządów jest umożliwienie dostępu społeczeństwu do informacji o środowisku i jego ochronie, rozpowszechnianie informacji oraz umożliwienie udziału w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska. Obowiązek ten realizuje się poprzez rozwój sprawnego systemu udostępniania i upowszechniania informacji, np. poprzez stworzenie i udostępnienie komputerowej bazy danych, udział społeczeństwa w zarządzaniu poprzez systemy konsultacji i debat publicznych, wprowadzanie mechanizmów tzw. budowania świadomości (np. kampanie edukacyjne). Wypracowane procedury i strategie działań powinny po ustaleniu i weryfikacji stać się rutyną i podstawą współpracy pomiędzy partnerami różnych szczebli decyzyjnych.

Instrumenty organizacyjno-planistyczne

Na poziomie gminnym instrumentami organizacyjno-planistycznymi służącymi realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska są, poza gminnym programem ochrony środowiska i planem gospodarki odpadami:

- strategia rozwoju gminy,
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

W powyższych dokumentach strategicznych powinny się znaleźć zapisy dotyczące zagadnień ochrony środowiska. Dokumenty opracowane wcześniej niż Program Ochrony Środowiska powinny zostać zaktualizowane i zweryfikowane pod względem zagadnień ochrony środowiska.

V.3. Źródła finansowania

Zbilansowanie możliwości

Dofinansowanie w zakresie ochrony środowiska jest możliwe z następujących źródeł:

- ✓ Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego
- ✓ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
- ✓ Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- ✓ Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu
- ✓ kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane np. przez Bank Ochrony Środowiska, Fundację Rozwoju Śląska Opolskiego
- ✓ kredyty międzynarodowych instytucji finansowych (Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Bank Światowy)
- ✓ kredyty i pożyczki udzielane przez banki komercyjne
- ✓ Ekofundusz
- ✓ Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweski Mechanizm Finansowy
- ✓ Konkurs „Polska wolna od azbestu”
- ✓ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013

Program stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w nich celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Łączna wielkość środków finansowych zaangażowanych w realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 wyniesie 37,6 mld euro, z czego wkład unijny wynosić będzie 27,9 mld euro, zaś wkład krajowy – 9,7 mld euro. W ramach 15 priorytetów programu 5 bezpośrednio dotyczy ochrony środowiska:

- Gospodarka wodno-ściekowa – 3 275,2 mln euro (w tym 2 783,9 mln euro z FS);
- Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi – 1,430,3 mln euro (w tym 1,215,7 mln euro z FS);
- Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska – 655,0 mln euro (w tym 556,8 mln euro z FS);
- Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska – 667,0 mln euro (w tym 200,0 mln euro z EFRR);
- Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych – 105,6 mln euro (w tym 89,9 mln euro z EFRR).

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013

RPO WO stanowi podstawę podziału środków unijnych przeznaczonych dla regionu. Podstawowym źródłem finansowania zadań ujętych w niniejszym dokumencie jest oś priorytetowa 4: ochrona środowiska; jej cele to:

- poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez unowocześnienie gospodarki wodno-ściekowej oraz infrastruktury przeciwpowodziowej;
- zwiększenie stopnia segregacji oraz ponownego wykorzystania odpadów;

- poprawa jakości powietrza oraz zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej;
- zachowanie różnorodności biologicznej oraz walorów przyrodniczych Opolszczyzny.

Uprawnionymi podmiotami do otrzymania dofinansowania na inwestycje w zakresie ochrony środowiska są:

- jednostki samorządu terytorialnego lub jednostki organizacyjne wykonujące zadania j.s.t., związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego
- podmioty (w tym spółki prawa handlowego) wykonujące usługi publiczne, w których większość udziałów lub akcji posiada województwo opolskie, powiat, gmina, miasto, związek międzygminny lub Skarb Państwa
- podmioty wybrane w trybie przepisów ustawy Prawo Zamówień Publicznych, wykonujące usługi publiczne w obszarze objętym wsparciem w ramach działania na podstawie odrębnej, obowiązującej umowy, zawartej z jednostką samorządu terytorialnego (również na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska. Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin: ochrona powietrza, ochrona wód i gospodarka wodna, ochrona powierzchni ziemi, ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo, geologia i górnictwo, edukacja ekologiczna, Państwowy Monitoring Środowiska, programy międzydziedzinowe, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, ekspertyzy i prace badawcze.

Wnioskodawcami ubiegającymi się o środki finansowe z Narodowego Funduszu mogą być:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- przedsiębiorstwa,
- instytucje i urzędy,
- szkoły wyższe i uczelnie,
- jednostki organizacyjne ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia),
- administracja państwowa,
- osoby fizyczne.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Fundusz udziela dofinansowania w różnych formach, na cele określone w ustawie Prawo ochrony środowiska, zgodnie z rocznym planem finansowym, listą przedsięwzięć priorytetowych oraz kryteriami wyboru przedsięwzięć uchwalonymi przez Radę Nadzorczą Funduszu. Priorytetowe przedsięwzięcia dotyczą celów wyznaczonych w wojewódzkim programie ochrony środowiska, wojewódzkim planie gospodarki odpadami oraz własnej strategii działania (następna aktualizacja 2009-2012).

Obligacje gminne

Obligacje to jeden ze sposobów na finansowanie inwestycji unijnych. Zdaniem specjalistów emisja obligacji jest dla samorządów bardziej opłacalna od zaciągania kredytów bankowych. Inną zaletą tego instrumentu jest to, że emitowane zwykle w kilku transzach obligacje nie nastroczają później przy spłacie wielkich problemów - łatwiej jest spłacać kilka razy w ciągu roku relatywnie niewielką sumę niż całość zadłużenia za jednym razem.

Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBRD)

EBRD wspiera inwestycje sektora prywatnego zmierzające do poprawy jakości środowiska. Inwestycje środowiskowe wspierane przez bank dotyczą między innymi infrastruktury komunalnej i ochrony środowiska, - poprawy wydajności energetycznej i użycia odnawialnych źródeł energii. Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju wspiera też projekty związane z ograniczaniem emisji gazów cieplarnianych. Wartość kredytu wynosi od 2 do 250 mln (średnio 5 mln euro), co stanowi do 35% wartości inwestycji.

Bank Ochrony Środowiska

Kredyt ekologiczny jest przyznawany na zakup lub montaż wyrobów służących ochronie środowiska. Wszystkie podmioty mogą starać się o pozyskanie preferencyjnego kredytu. Maksymalna kwota kredytu może wynieść do 100% kosztów zakupu i kosztów montażu, przy czym koszty montażu mogą być kredytowane w jednym z poniższych przypadków:

- gdy Sprzedawca, z którym Bank podpisał porozumienie jest jednocześnie Wykonawcą,
- gdy Wykonawca jest jednostką autoryzowaną przez Sprzedawcę, z którym Bank podpisał porozumienia,
- gdy Bank podpisał z Wykonawcą porozumienie dotyczące montażu urządzeń i wyrobów zakupionych wyłącznie na zasadach obowiązujących dla niniejszego produktu.

Okres kredytowania wynosi do 5 lat. Oprocentowanie jest zmienne, ustalone na podstawie uchwały Zarządu BOŚ S.A. W przypadku zawarcia umowy pomiędzy Bankiem a sprzedawcą, bądź producentem urządzeń kredyty udzielone na zakupy tych urządzeń mogą być oprocentowane od 1% w skali roku.

Inne banki krajowe

Bankami, które w szczególności wspierają kredytowo realizację zadań z zakresu środowiska są: Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank Rozwoju Eksportu S.A., Bank Gdański S.A., niemniej rynek tego typu usług stale się rozszerza i coraz więcej banków ma w ofercie produkty dedykowane ochronie środowiska.

Fundacja Rozwoju Śląska Opolskiego

Pożyczki przyznawane są przedsiębiorcom działającym na terenie województwa opolskiego realizującym przedsięwzięcia przyczyniające się do rozwoju gospodarczego firmy, w tym do tworzenia nowych miejsc pracy w województwie opolskim. O pożyczki mogą ubiegać się również przedsiębiorstwa z udziałem

jednostek samorządu terytorialnego. Środki uzyskane z pożyczki mogą być przeznaczone na cele bezpośrednio związane z prowadzoną działalnością. Pożyczki są udzielane wyłącznie małym przedsiębiorcom, zgodnie z ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej.

Fundacja EkoFundusz

Zadaniem Fundacji jest dofinansowanie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska, które mają nie tylko istotne znaczenie w skali regionu czy kraju, ale także wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych uznanych za priorytetowe w skali europejskiej lub światowej. Ta specyfika EkoFunduszu uniemożliwia mu finansowanie przedsięwzięć, których celem jest rozwiązywanie tylko lokalnych problemów. Zadaniem EkoFunduszu jest też ułatwienie transferu na polski rynek najlepszych technologii z krajów-donatorów, a także stymulowanie rozwoju polskiego przemysłu ochrony środowiska. W związku ze zbliżającym się terminem zakończenia programu zamiany polskiego zadłużenia na inwestycje ochrony środowiska, wnioski o udzielenie dotacji dla projektów będą przyjmowane do dnia 30 czerwca 2008 roku.

Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweski Mechanizm Finansowy

W ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego można dofinansować działania związane z promocją zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami. W ramach Mechanizmów Finansowych mogą być realizowane np. projekty inwestycyjne na zagospodarowanie segregowanych odpadów. Beneficjentami mogą być wszystkie instytucje sektora publicznego i prywatnego oraz organizacje pozarządowe utworzone w prawny sposób w Polsce i działające w interesie publicznym.

Konkurs „Polska wolna od azbestu”

Konkurs jest organizowany przez Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych. Konkurs jest skierowany do wszystkich gmin i powiatów. Celem Konkursu jest nagrodzenie gmin i powiatów, które wyróżniają się skutecznym i sprawnym działaniem w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Nagrody pieniężne należy wykorzystać na:

- działania związane z realizacją inwestycji mających na celu usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych użyteczności publicznej,
- budowę i modernizację składowisk odpadów,
- likwidację oddziaływania azbestu i wyrobów zawierających azbest na zdrowie mieszkańców,
- akcje informacyjno – edukacyjne.

Wspólne Wdrożenia, czyli Joint Implementation (JI)

To mechanizm ustanowiony w Art. 6 Protokołu z Kioto (PzK), który umożliwia nabycie i transfer jednostek redukcji emisji gazów cieplarnianych (ERUs) pomiędzy krajami Aneksu I do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian

klimatu, powstałych w wyniku realizacji projektów inwestycyjnych obniżających emisję gazów cieplarnianych lub zwiększających pochłanianie GC. Jednostki redukcji emisji (ERUs) mogą być generowane w okresie 2008 – 2012 i przekazywane krajom Aneksu I jako środek do wypełnienia ich zobowiązań wynikających z PzK w sposób efektywny ekonomicznie.

Mechanizm ten może posłużyć do pozyskania zewnętrznych środków przez spółki pragnące wdrożyć inwestycje obniżające emisję gazów cieplarnianych (np. odgazowanie składowiska odpadów komunalnych).

LIFE+

LIFE+ jest instrumentem DG Środowiska finansowym wspierającym politykę ochrony środowiska Wspólnoty Europejskiej, który będzie realizowany w latach 2007 – 2013 Stanowi kontynuację programu LIFE, realizowanego w latach 1992 - 2006. Celem programu LIFE+ jest finansowanie projektów związanych z wdrażaniem, aktualizacją oraz rozwojem wspólnotowej polityki i prawodawstwa w dziedzinie środowiska, a tym samym wspieranie zrównoważonego rozwoju państw UE. W szczególności, LIFE+ wspiera wdrażanie szóstego Programu Działania Środowiskowego Wspólnoty (6th EAP, 2002–2012), włącznie z jego strategiami tematycznymi, oraz zapewnia wsparcie finansowe dla środków i przedsięwzięć zapewniających wartość dodaną w Krajach Członkowskich UE.

LIFE+ składa się z trzech komponentów:

- 1) „LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna”
- 2) „LIFE+ polityka i zarządzanie w zakresie środowiska”
- 3) „LIFE+ informacja i komunikacja”

Instrument Finansowy Ochrony Ludności

To drugi z instrumentów finansowych DG Środowiska. Jego celem jest wspieranie działań ukierunkowanych na ochronę ludzi, jak również środowiska naturalnego i dóbr kultury, przed kataklizmami naturalnymi i katastrofami spowodowanymi przez działalność ludzką. Ukierunkowany jest on również na rozwijanie współpracy pomiędzy państwami członkowskimi na polu obrony cywilnej. Instrument ten może służyć finansowaniu szeroko rozumianego przeciwdziałania skutkom poważnych awarii i katastrof transportowych.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

W ramach PROW wyodrębniono oś priorytetową 2 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”, w ramach której określono 3 działania mające związek z gospodarką odpadami.

W ramach Działania Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, można dofinansować wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy; Beneficjentem może być osoba fizyczna ubezpieczona na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik.

W ramach Działania Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, można dofinansować wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy; Beneficjentem może być osoba fizyczna lub osoba prawna, lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która prowadzi (podejmuje) działalność jako mikroprzedsiębiorstwo zatrudniające poniżej 10 osób, i mające obrót

nieprzekraczający równowartości w zł 2 mln euro. Działalność powinna być prowadzona w gminie wiejskiej albo w gminie wiejsko-miejskiej lubi miejskiej liczących poniżej 5 tys. mieszkańców lub na obszarach wiejskich pod warunkiem, iż obszary te nie należą do gmin wiejsko-miejskich lub miejskich liczących powyżej 20 tys. mieszkańców.

W ramach Działania Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej, można dofinansować, tworzenie systemów zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych oraz wytwarzanie lub dystrybucję energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności wiatru, wody, energii geotermalnej, słońca, biogazu albo biomasy. Beneficjentem może być gmina lub inna jednostka organizacyjna, dla której organizatorem jest j.s.t.

V.4. Harmonogram rzeczowo-finansowy wdrażania programu

Ochrona gleb i powierzchni ziemi

L.p.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
ZADANIA WŁASNE GMINY*					
1.	Organizacja cyklu szkoleń dla rolników obejmujących zasady kodeksu dobrych praktyk rolniczych	2010 - 2011	Urząd Gminy, ARMiR, WODR	40	środki własne, PROW
2.	Promocja agroturystyki i rolnictwa ekologicznego	2008 – 2015	Urząd Gminy, Urząd Marszałkowski	20	środki własne, WFOŚiGW, PROW
3.	Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych (zapobieganie degradacji i erozji gleb)	2008 - 2015	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe	-	-
ZADANIA KOORDYNOWANE**					
5.	Okresowa kontrola zawartości metali ciężkich, składników nawozowych oraz odczynu pH w glebach użytkowanych rolniczo	2008 - 2015	Starostwo powiatowe, WODR	15	środki własne, WFOŚiGW
6.	Coroczna aktualizacja rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby i ziemi	2008 - 2015	Starostwo Powiatowe	b.d.	środki własne
7.	Ochrona i wykorzystanie zespołów przyrodniczo-krajobrazowych w celach turystycznych	2008 - 2015	właściciele gospodarstw	b.d.	środki własne
8.	Rekultywacja terenów zdegradowanych przez przemysł wydobywczy	2008 - 2015	zakłady przemysłu wydobywczego	b.d.	środki własne, WFOŚiGW

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

** Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

Gospodarka wodno-ściekowa

L.p.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
ZADANA WŁASNE GMINY*					
1.	Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	2008 - 2015	Urząd Gminy	b.d.	środki własne, WFOŚiGW, PROW, RPO WO
2.	Edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody	2008 - 2015	Urząd Gminy	10	środki własne
3.	Inwentaryzacja nielegalnych kolektorów i rowów służących do odprowadzania ścieków	2008 - 2015	Urząd Gminy	-	-
4.	Propagowanie i prowadzenie budowy oczyszczalni przydomowych i małych grupowych oczyszczalni ścieków na terenach nie przewidzianych do skanalizowania	2008 - 2015	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe	-	-
5.	Inwentaryzacja istniejących systemów kanalizacji deszczowych wraz z oceną ich stanu technicznego	2008 - 2015	Urząd Gminy, Zarząd Dróg Powiatowych, Zarząd Dróg Wojewódzkich, GDDKiA	-	-
6.	Budowa kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi	2008 - 2015	Urząd Gminy, Zarząd Dróg Powiatowych, Zarząd Dróg Wojewódzkich, GDDKiA	b.d. (w zależności od wyników inwentaryzacji pkt. 7)	środki własne, WFOŚiGW
7.	Prowadzenie akcji informacyjnej i propagowanie wśród rolników tzw. Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych	2008 - 2015	Urząd Gminy, WODR	40	środki własne, ARMiR

L.p.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
8.	Wykonanie roślinnych barier ochronnych wzdłuż wytypowanych odcinków wód powierzchniowych	2008 - 2015	Urząd Gminy, zarządcy wód	15 zł/mb	środki własne
9.	Kontrola istniejących zabezpieczeń wodnych i rozpoznanie potrzeb w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego	2008 - 2015	Urząd Gminy, RZGW, WZMiUW	10	środki własne
10.	Utrzymanie przeciwpowodziowej funkcji terenów zalewowych, całkowite zaprzestanie wszelkich nowych inwestycji, które mogą zmniejszyć rolę przeciwpowodziową terenów zalewowych	2008 - 2015	Urząd Gminy	w ramach działalności urzędu	środki własne
ZADANIA KOORDYNOWANE**					
11.	Współpraca przy opracowaniu programu ochrony przed powodzią w zlewni rzeki Odry	2008 - 2015	Urząd Gminy, RZGW, WZMiUW, Starostwo Powiatowe	b.d.	środki własne
12.	Budowa oczyszczalni przydomowych i małych grupowych oczyszczalni ścieków na terenach nie przewidzianych do skanalizowania	2008 - 2015	Urząd Gminy, gospodarstwa indywidualne	b.d.	środki własne, WFOŚiGW, PROW
13.	Budowa bezpiecznych dla środowiska miejsc magazynowania obornika i zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach rolnych	2008 - 2015	Urząd Gminy, rolnicy indywidualni	b.d.	środki własne

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

** Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

Ochrona powietrza atmosferycznego

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
ZADANIA WŁASNE GMINY*					
1.	Termomodernizacja budynków	2008 - 2015	Urząd Gminy, Spółdzielnie mieszkaniowe, Mieszkańcy	b.d.	środki własne, NFOŚiGW, Bank Ochrony Środowiska
2.	Dofinansowanie proekologicznych źródeł energii (np. kolektory słoneczne, piece ekologiczne)	2008 - 2015	Urząd Gminy	b.d.	środki własne, środki UE
3.	Edukacja ekologiczna w zakresie poszanowania energii cieplnej i elektrycznej, termomodernizacji, zachęcania do stosowania paliw alternatywnych dla węgla (proekologicznych), szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych	2008 - 2015	Urząd Gminy	20	środki własne, WFOŚiGW
4.	Prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych	2008 - 2015	Urząd Gminy	b.d.	środki własne
5.	Promowanie publicznych środków transportu	2008 - 2015	Urząd Gminy	-	-
6.	Egzekwowanie zakazu wypalania traw i ściernisk	2008 - 2015	Urząd Gminy, Policja, Straż Pożarna, WIOŚ	-	-
ZADANIA KOORDYNOWANE**					
7.	Egzekwowanie wymagań dotyczących stanu technicznego pojazdów i dozwolonej prędkości ruchu	2008 - 2015	Policja	-	środki własne
8.	Zastosowanie paliw alternatywnych dla węgla	2008 - 2015	wszyscy	b.d.	środki własne, WFOŚ
9.	Modernizacja dróg wojewódzkich i powiatowych, budowa obwodnic	2008 - 2015	Zarząd Dróg Wojewódzkich, Zarząd Dróg Powiatowych	b.d.	środki własne, RPO WO, PO IiŚ

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

** Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

Ochrona przed hałasem

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
ZADANIA WŁASNE GMINY*					
1.	Prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych	2008 - 2015	Urząd Gminy	b.d.	środki własne
2.	Identyfikacja obiektów stwarzających zagrożenie akustyczne dla środowiska oraz prowadzenie działań na rzecz zmniejszenia ich uciążliwości	2008 - 2015	Urząd Gminy	-	-
3.	Uwzględnianie w zmianach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku w środowisku	2008 - 2015	Urząd Gminy	-	-
ZADANIA KOORDYNOWANE**					
4.	Pozyskiwanie danych o skali zagrożenia hałasem	2008 - 2015	Starostwo Powiatowe	-	-
5.	Ograniczenie uciążliwości akustycznej dróg i tras kolejowych do poziomu wymaganego normami, budowa ekranów dźwiękochłonnych, stosowanie od strony drogi i torów kolejowych okien o zwiększonej izolacyjności akustycznej, lokalizacja ochronnych pasów zieleni	2008 - 2015	GDDKiA, ZDW Opole, Zarząd Dróg Powiatowych, PKP	b.d.	środki własne
6.	Egzekwowanie wymagań dotyczących stanu technicznego pojazdów i przestrzegania dozwolonej prędkości ruchu	2008 - 2015	Policja	w ramach działalności jednostek	środki własne

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

** Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
ZADANIA WŁASNE*					
1.	Uwzględnianie w przyszłych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (zmianach planów) zagrożeń związanych z promieniowaniem niejonizującym, preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego	2008 - 2015	Urząd Gminy	-	-
2.	Określenie aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego w miejscach jego potencjalnego oddziaływania	2008 - 2015	Urząd Gminy, Urząd Wojewódzki	-	-
ZADANIA KOORDYNOWANE**					
3.	Wyeliminowanie emisji promieniowania niejonizującego ze źródeł będących zagrożeniem dla ludzi i środowiska	2008 - 2015	Urząd Wojewódzki, WIOŚ, Urząd Marszałkowski	-	-

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

** Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

Ochrona przyrody

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostką odpowiedzialną	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	2	4	5	6
ZADANIA WŁASNE GMINY*					
1.	Tworzenie małoobszarowych form ochrony przyrody (zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne)	2008 - 2015	Urząd Gminy	40	środki własne
2.	Objęcie ochroną prawną drzew - pomników przyrody	2008 - 2015	Urząd Gminy	-	-
3.	Tworzenie zieleni urządzonej w obiektach rekreacyjno – wypoczynkowych (istniejących i projektowanych)	2008 - 2015	Urząd Gminy	20	środki własne
4.	Tworzenie ścieżek przyrodniczo- dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i krajobrazowo atrakcyjnych	2008 - 2015	Urząd Gminy	10	środki własne
5.	Pielęgnacja i konserwacja istniejących na terenie gminy obiektów i form ochrony przyrody, w tym zabytkowych założeń zieleni	2008 - 2015	Urząd Gminy	40/rok	środki własne
ZADANIA KOORDYNOWANE GMINY**					
6.	Ochrona siedlisk łągowych	2008 - 2015	RZGW i inni administratorzy cieków wodnych	b.d.	środki własne
8.	Tworzenie form zieleni izolacyjno – osłonowej wzdłuż ciągów komunikacyjnych	2008 - 2015	zarządcy dróg i linii kolejowych	b.d.	środki własne

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

** Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

Ochrona przed skutkami poważnych awarii

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostką odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	2	4	5	6
ZADANIA WŁASNE GMINY*					
1.	Uwzględnianie w przyszłych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (zmianach planów) potencjalnych stref zagrożenia związanych z ryzykiem wystąpienia poważnych awarii wokół obiektów i tras komunikacyjnych	2008 - 2015	Urząd Gminy	-	-
2.	Informowanie zakładu o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej o jego obowiązkach	2008 - 2015	Urząd Gminy, Komendant Powiatowy PSP	-	-
3.	Instruowanie społeczeństwa o zasadach postępowania w wypadku wystąpienia awarii przemysłowych i transportowych	2008 - 2015	Urząd Gminy	-	-
4.	Instruowanie społeczeństwa o występujących zagrożeniach, podjętych środkach zapobiegawczych i o działaniach, które będą podjęte w przypadku wystąpienia awarii	2008 - 2015	Urząd Gminy	-	-
5.	Egzekwowanie wymogów dotyczących transportu substancji i odpadów niebezpiecznych	2008 - 2015	Urząd Gminy, Komendant Powiatowy PSP, WIOŚ, Policja	-	-

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

** Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

Edukacja ekologiczna

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
ZADANA WŁASNE GMINY*					
1.	Tworzenie ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych, szlaków pieszych, rowerowych, konnych, w rejonach przyrodniczo cennych	2008 - 2015	Urząd Gminy, Urząd Wojewódzki, Nadleśnictwa	10	środki własne, WFOŚ
2.	Promocja działań proekologicznych z przeznaczeniem dla dorosłej części społeczności lokalnej - wydawnictwa ekologiczne, szkolenia	2008 - 2015	Urząd Gminy	40 (rocznie)	środki własne, sponsorzy
3.	Promocja agroturystyki, rolnictwa ekologicznego (szkolenia, broszury, warsztaty)	2008 - 2015	Urząd Gminy, Urząd Marszałkowski, WODR Łosiów	20 (rocznie)	środki własne, WFOŚiGW, RPO WO, PROW
4.	Organizacja konkursów ekologicznych, akcji sprzątania, akcji edukacyjnych, festynów ekologicznych i innych spotkań integrujących mieszkańców	2008 - 2015	Urząd Gminy	30 rocznie	środki własne, sponsorzy
5.	Doposażenie bibliotek w najnowsze pozycje w zakresie ochrony środowiska	2008 - 2015	Urząd Gminy, Szkoły	10	środki własne, WFOŚiGW, sponsorzy
6.	Prowadzenie działalności informacyjnej w Urzędzie Gminy	2008 - 2015	Urząd Gminy	-	-
ZADANIA KOORDYNOWANE**					
7.	Rozwój i utrzymanie systemu udostępniania informacji o środowisku	2008 - 2015	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski	w ramach działalności urzędu	środki własne

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

** Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

V.5. Monitoring i ocena realizacji programu

Ocena realizacji Programu polega przede wszystkim na monitorowaniu, czyli obserwacji:

- zakresu wykonania zadań ujętych w Programie,
- rozbieżności pomiędzy przyjętymi zadaniami i stopniem ich wykonania,
- przyczyn ewentualnego niewykonania założonych zadań.

System monitoringu i oceny powinien obejmować stworzenie:

- systemu zbierania i selekcjonowania informacji,
- systemu oceny i interpretacji zgromadzonych danych.

Zbudowanie takiego systemu monitoringu i prowadzenie opisanych działań pozwoli na bieżące monitorowanie realizacji Programu poprzez:

- systematyczne zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji poszczególnych zadań Programu; wynikiem tych działań będzie materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen,
- uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych empirycznych; otrzymany materiał będzie służył przygotowaniu raportów,
- przygotowanie raportów z realizacji zadań ujętych w Programie,
- analiza porównawcza osiągniętych wyników z założeniami Programu; określenie stopnia wykonania zapisów przyjętego Programu oraz identyfikacja ewentualnych rozbieżności,
- analiza przyczyn odchyień oraz określenie działań korygujących polegających na modyfikacji dotychczasowych oraz ewentualne wprowadzenie nowych instrumentów wsparcia,
- przeprowadzenie zaplanowanych działań korygujących.

Podstawą zarządzania Programem będzie stałe monitorowanie uzyskiwanych efektów stwierdzanych jako poprawa jakości środowiska, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz skutki podejmowanych działań.

Podstawą dla sprawnego zbierania danych monitoringu jest opracowany zestaw mierników (wskaźników stanu środowiska).

W związku z faktem, że gminne programy ochrony środowiska stanowią narzędzie realizacji polityki ekologicznej państwa na szczeblu gminnym, do kontroli realizacji programu służyć mogą wskaźniki wzorowane na przyjętych w polityce ekologicznej limitach krajowych związanych z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i poprawą stanu środowiska, skorygowanych odpowiednio w zależności od specyficznych warunków i możliwości gminy, tj.:

- ograniczenie materiałochłonności produkcji o 50% w stosunku do 1990 r. w taki sposób, aby uzyskać co najmniej średnie wielkości dla państw OECD (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB),
- ograniczenie zużycia energii o 50% w stosunku do 1990 r. i 25% w stosunku do 2000 r. (również w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB),
- dwukrotne zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie wykorzystywanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych w porównaniu ze stanem z 1990 r.,
- odzyskanie i powtórne wykorzystanie co najmniej 50% papieru i szkła z odpadów komunalnych,

- pełna (100%) likwidacja zrzutów ścieków nieoczyszczonych z miasta i zakładów przemysłowych,
- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych, w stosunku do stanu z 1990 r., z przemysłu o 50%, z gospodarki komunalnej (na terenie miast i osiedli wiejskich) o 30% i ze spływu powierzchniowego – również o 30%,
- ograniczenie emisji pyłów o 75%, dwutlenku siarki o 56%, tlenków azotu o 31%, niemetanowych lotnych związków organicznych o 4% i amoniaku o 8% w stosunku do stanu w 1990 r.

Poza głównymi miernikami przy ocenie skuteczności realizacji polityki ekologicznej państwa będą stosowane wskaźniki społeczno-ekonomiczne, wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska oraz wskaźniki reakcji państwa i społeczeństwa, a mianowicie:

a) wskaźniki społeczno-ekonomiczne:

- poprawa stanu zdrowia obywateli, mierzona przy pomocy takich mierników jak długość życia, spadek umieralności niemowląt, spadek zachorowalności,
- zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów na jednostkę produkcji,
- zmniejszenie tempa przyrostu obszarów wyłączanych z rolniczego i leśnego użytkowania dla potrzeb innych sektorów produkcji i usług materialnych,

b) wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód śródlądowych,
- poprawę jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, a szczególnie głównych zbiorników wód podziemnych, poprawę jakości wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej,
- poprawę jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy, a więc przede wszystkim metali ciężkich, trwałych zanieczyszczeń organicznych, substancji zakwaszających, pyłów i lotnych związków organicznych),
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim poziomu hałasu na granicy własności wokół obiektów przemysłowych oraz hałasu wzdłuż tras komunikacyjnych,
- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych,
- ograniczenie degradacji gleb, zmniejszenie powierzchni obszarów zdegradowanych na terenach poprzemysłowych, zwiększenie skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalność gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej, ograniczenie pogarszania się jakości środowiska w jednostkach osadniczych i powstrzymanie procesów degradacji zabytków kultury,
- wzrost lesistości kraju, rozszerzenie renaturalizacji obszarów leśnych oraz wzrost zapasu i przyrostu masy drzewnej, a także wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów będących pod wpływem zanieczyszczeń powietrza, wody lub gleby,
- zahamowanie zaniku gatunków roślin i zwierząt oraz zaniku ich naturalnych siedlisk, a także pomyślne reintrodukcje gatunków,

- zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą,
- c) wskaźniki aktywności państwa i społeczeństwa:
 - spójność i efekty działań w zakresie monitoringu i kontroli,
 - zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych,
 - opracowanie i realizowanie przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

Celem zwartego i przejrzystego ujęcia obserwowanych wskaźników zaleca się zastosowanie wskazanego w programie wojewódzkim zestawienia wskaźników realizacji Programu.

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska, Wójt Gminy Dąbrowa sporządza co dwa lata raporty z wykonania programu, które przedstawia Radzie Gminy. Za sporządzenie raportu szczegółowego powinien być odpowiedzialny Kierownik Programu, a raport powinien dotyczyć szczególnie działań, które są związane z likwidacją przekroczenia przepisów prawa, wynikami monitorowania jakości środowiska, koniecznością wprowadzenia korekt do Programu itp. Raporty szczegółowe winny być przedstawiane na posiedzeniach Rady Gminy. Wskazane jest by korekty Programu były wprowadzane w drodze uchwały Rady Gminy.

Przewodniczący Rady Gminy
/-/ prof. dr hab. inż. Piotr Wieczorek